

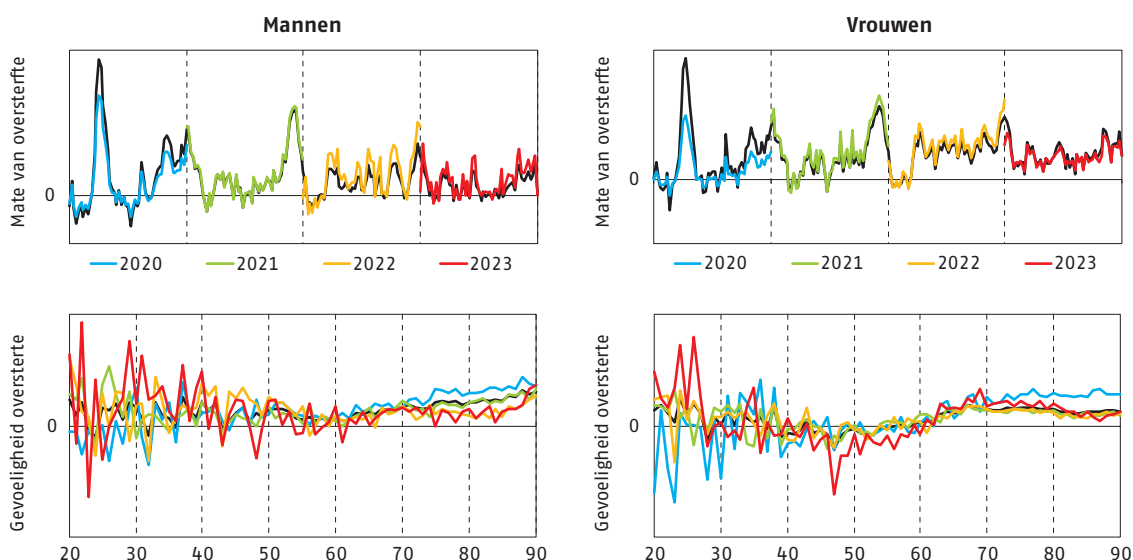
5 dingen die u moet weten over Prognosetafel AG2024

1 OVERSTERFTE IN 2022 EN 2023 MAAKT CONTINUERING OVERSTERFTETERM NOODZAKELIJK

Sinds de start van de covid-pandemie in 2020 wordt in Nederland een sterftheniveau geobserveerd dat hoger ligt dan je zou verwachten op basis van de historische ontwikkeling in sterftetekansen vóór 2020 (zoals geschat met het AG2020-prognosemodel). Deze oversterfte maakte het noodzakelijk om in Prognosetafel AG2022 het sterftemodel uit te breiden met oversterftetermen die de leeftijds- en geslachtsspecifieke oversterfte in Nederland in 2020 en 2021 kwantificeren, evenals de verwachte uitloop van deze oversterfte in de jaren daarna. De langetermijntrend bleef gebaseerd op Europese data (inclusief Nederland) tot en met 2019 en de sterftetekansen op de korte termijn werden verhoogd op basis van deze oversterftetermen.

In 2022 en 2023 bleef de sterfte in Nederland hoger dan je zou verwachten volgens het AG2020-prognosemodel en was wederom sprake van oversterfte. De CSO verwacht in AG2024 net als in AG2022 dat de oversterfte van tijdelijke aard is en dat de sterfte op den duur weer aan zal sluiten bij de langetermijntrend die is vastgesteld op basis van Europese data (inclusief Nederland) tot en met 2019. De Nederlandse data na 2019 wordt daarom meegenomen door middel van oversterftetermen. De oversterftetermen in AG2024 zijn enkel gebaseerd op 2022 en 2023, omdat de oversterfte in deze laatste twee waarnemingsjaren een ander patroon kende dan in 2020 en 2021 (zie figuur 1). Wat niet wijzigde was dat het oversterfteprofiel bij mannen en vrouwen onder de 55 jaar dermate volatiel was, zowel per leeftijd als waarnemingsjaar, dat voor deze leeftijden geen oversterftetermen zijn bepaald.

Drs. J. de Mik CFA AAG is manager bij EY Actuarissen. Daarnaast is hij vice-voorzitter van de Commissie Sterfte Onderzoek (CSO) van het Koninklijk Actuarieel Genootschap.

Figuur 1: Oversterftepatroon per jaar (boven) en gevoeligheid per leeftijd (onder). Gekleurde lijnen zijn bepaald voor afzonderlijke jaren, de zwarte lijn volgt uit beschouwing van alle jaren samen.

2 OVERSTERFTE NEEMT MINDER SNEL AF DAN IN AG2022 VERONDERSTELD, AANNAME VOOR TOEKOMST BIJGESTELD

In AG2022 werd verondersteld dat de oversterfte zoals waargenomen in 2020 en 2021 in de jaren erna jaarlijks zou halveren. Kijkend naar het verschil tussen realisatie en verwachting van het aantal overlijdensgevallen voor mannen en vrouwen tussen 55 en 90 jaar is zichtbaar dat bij mannen in 2022 daadwerkelijk een halvering plaatsvond, maar in 2023 niet. Uit tabel 1 blijkt daarnaast dat bij vrouwen geen significante afname zichtbaar is geweest.

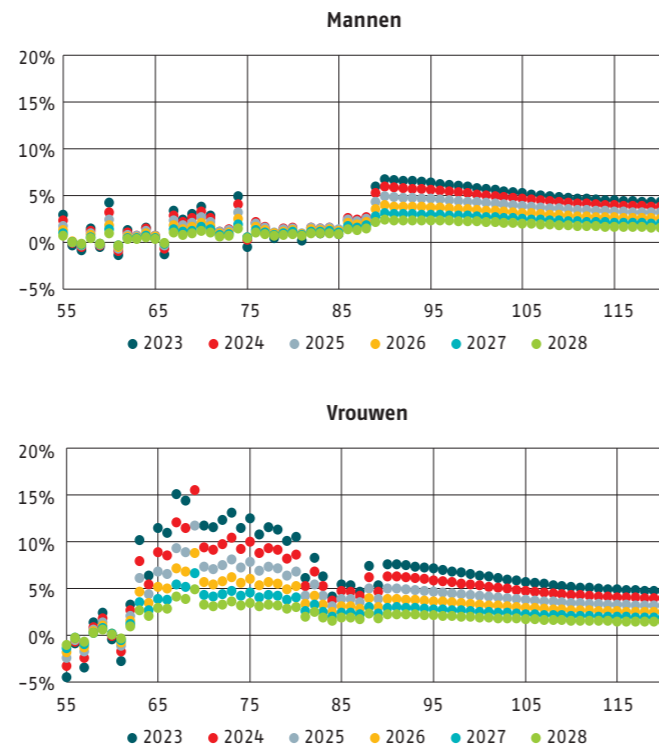
Realisatie versus Verwachting		
Jaar	Mannen	Vrouwen
2018	-2%	1%
2019	-2%	1%
2020	9%	10%
2021	10%	11%
2022	5%	11%
2023	4%	11%

Tabel 1: Procentuele afwijking realisatie versus verwachting in aantal overlijdens per jaar voor Nederlandse bevolking tussen 55 en 90 jaar.

De CSO verwacht voor AG2024 nog steeds dat de oversterfte van tijdelijke aard is. Ook voor andere pandemieën zoals de Spaanse griep is op lange termijn geen blijvende impact op sterfte waargenomen. Dit betekent dat wederom is uitgegaan van het verdwijnend scenario. Hoewel de oversterfte voor mannen sneller is afgenomen dan voor vrouwen, verwacht de CSO dat de afname op langere duur vergelijkbaar zal zijn voor mannen en vrouwen maar stelt wel de snelheid waarmee de oversterfte in de prognose afneemt bij. In plaats van een halvering per jaar wordt nu uitgegaan van een jaarlijkse afname van een kwart. De impact van de oversterfeterm is dan na ongeveer 17 jaar min of meer uitgedoofd¹, waar dit eerder na circa 7 jaar het geval was.

3 VERSCHIL MET AG2022 MET NAME OP KORTE TERMIJN, EFFECT VROUWEN GROTER DAN MANNEN

Doordat in AG2022 voor 2023 een resterende oversterfte van 25% werd verwacht ten opzichte van 2021 (na twee halveringen) en de oversterfte met name bij vrouwen is aangehouden, zijn de grootste bijstellingen in de prognose van sterftetekansen zichtbaar bij vrouwen met uitschieters tot ruim 15% voor het jaar 2023. Zoals te zien in figuur 2 zijn bij mannen de bijstellingen beperkter en vooral zichtbaar bij de hoge leeftijden.

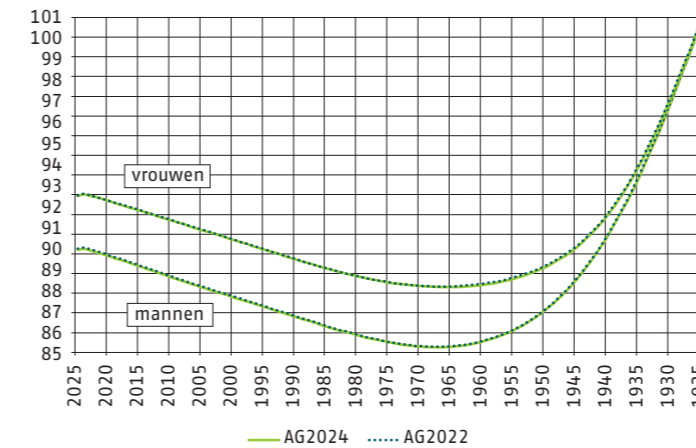
Figuur 2: Impact op sterftetekansen AG2024 tov AG2022

De oversterfte bij de leeftijden tussen 55 en 75 is in sommige gevallen lager dan in AG2022 verwacht voor het jaar 2023, hetgeen veroorzaakt wordt door het gewijzigde patroon van de oversterfte in 2022 en 2023 ten opzichte van 2020 en 2021. De verschillen in de jaren 2024 en verder zijn vervolgens een combinatie van de vertraagde uitloopaanname van 25% en het hoger dan verwachte startniveau in 2023. De sterftetekansen zullen na verloop van tijd terugkeren naar de langetermijntrend, die net zoals in AG2022 is gebaseerd op Europese data tot en met 2019. Hierdoor zal de impact van de overgang van AG2022 naar AG2024 met name zichtbaar zijn bij de waardering van kortlevensrisicoproducten waarbij de verzekerden tijdens (een groot deel van) de dekkingperiode ouder zijn dan 55 jaar (bijvoorbeeld overlijdensrisicoverzekeringen).

4 (COHORT)LEVENSVORWACHTING 2025 WIJZIGT BEPERKT, LEVENSVORWACHTING BIJ GEBOORTE MET MINDER DAN 1 MAAND VERLAAGD

De oversterfte in 2022 en 2023 zorgde ervoor dat de periodelevensverwachting voor die jaren, waarbij de levensduur wordt bepaald enkel gebruikmakend van sterftetekansen uit dezelfde periode, zowel bij mannen als vrouwen in 2023 ongeveer een half jaar lager lag dan verwacht. Aangezien het niet de verwachting is dat sterftetekansen op een constant niveau blijven, is de cohortlevensverwachting een betere maatstaf om aan te geven welke leeftijd mensen naar verwachting zullen bereiken. Hierbij worden de sterftetekansen die verwacht worden voor een specifiek geboortecohort uit de prognosetafel gebruikt. Voor jongens die in 2025 worden geboren, ligt de cohortlevensverwachting volgens Prognosetafel AG2024 op 90 jaar en 2 maanden en voor meisjes op 92 jaar en 11 maanden. Dit is een bijstelling van minder dan een maand ten opzichte van AG2022. Ook voor de andere leeftijden zijn de verschillen in cohortlevensverwachting in 2025 beperkt, doordat de oversterfetermen met name op de korte termijn impact hebben en dit enkel op de sterftetekansen vanaf 55 jaar.

In figuur 3 is voor elk geboortecohort voor zowel mannen als vrouwen de cohortlevensverwachting af te lezen voor het jaar 2025. Opvallend daarbij is dat geboortecohorten 1966/1967 de laagste cohortlevensverwachting hebben, ondanks dat zij bij aanvang van het jaar 2025 al een leeftijd hebben bereikt van minimaal 57 jaar. Hieruit blijkt dat de geboortecohorten van 1968 en later naar verwachting meer zullen profiteren van toekomstige ontwikkelingen in sterftetekansen. Zij hebben hierdoor in 2025 een hogere levensverwachting ondanks hun lagere leeftijd.

Figuur 3: (Cohort)levensverwachting in 2025 voor mannen en vrouwen

5 BIJ EEN GEMIDDELD PENSIOENFONDS ZAL DE DEKKINGSGRAAD CIRCA 0,2% TOENEMEN, DE KOSTEN VAN PENSIOEN ZULLEN DALEN MET 0,1%

In lijn met de beperkte impact op de cohortlevensverwachting is de impact op de voorziening pensioenverplichtingen voor een gemiddeld pensioenfonds beperkt. Voor zowel ouderdomspensioen als ingegaan nabestaandenpensioen is sprake van een lichte daling. De voorziening voor het latente (nog niet ingegane) nabestaandenpensioen stijgt iets doordat het verwachte ingangsmoment door de licht toegenomen sterftetekansen iets is vervroegd. Dit effect is sterker dan de licht afgenomen uitkeringsduur.

Per saldo neemt de voorziening met 0,1 tot 0,2 procent af, waardoor voor de dekkingsgraad een stijging van vergelijkbare omvang te verwachten is.

Doordat de verschillen in sterftetekansen met name aanwezig zijn bij de hogere leeftijden, kunnen pensioenfondsen met een oudere populatie mogelijk iets grotere uitslagen zien. De impact zal naar verwachting wel lager blijven dan één procent.

De kosten van (de inkoop van) pensioen dalen bij AG2024 met circa 0,1% ten opzichte van AG2022. Deze daling is kleiner dan die van de voorziening pensioenverplichtingen doordat de kosten van pensioen enkel relevant zijn voor deelnemers onder de pensioengerechtigde leeftijd. ■

$$1 - (1 - 25\%)^{17} < 1\%$$

AI: DE SLEUTEL TOT SUCCES?

SAVE THE DATE

13 november 2024 | Spant, Bussum

AG NAJAARSCONGRES 2024